

סקירה | גליון 84

מעקב אחר אזרחים - מה קורה בעולם?

25 במרץ 2020 | מאת: ד"ר תהילה שוורץ אלטשולר, עו"ד רחל ארידור הרשקוביץ

ישראל היא המדינה היחידה בעולם שהסמיכה את השירותים החשתיים שלה לבצע מעקב רחב היקף אחרי אזרחים במסגרת המאבק בקורונה. זאת, בעוד ברוב הדמוקרטיות האחרות קיימת חקיקה ייעודית לטיפול עם איסוף מידע בעת מגפה. סקירה השוואתית

ניווט מהיר בדף

מעקבים דיגיטליים אחר אזרחים - השוואה בינלאומית

המכון הישראלי
לדמוקרטיה

חקיקה ייעודית למגפות	ההסדרים לאיסוף מידע והגנה על הפרטיות	אמצעי מעקב
 טייוואן חקיקה נרחבת לטיפול במצבי חירום הנגרמים עקב התפרצות מגפות	הסמכה לביצוע חקירה אפידמיולוגית הכוללת מידע על ההיסטוריה הרפואית של החולה. עיבוד המידע מותר כל עוד ננקטים אמצעי הזהירות והאבטחה המתאימים לפני העיבוד	מאגר המידע משלב מידע ממחלקות ההגירה והבריאות. מי שחויב בבידוד מושם במעקב אחר תנועותיו לפי נתוני המיקום שלו המועברים על ידי חברת הסלולר
 דרום קוריאה חקיקה נרחבת לטיפול במצבי חירום הנגרמים עקב התפרצות מגפות	שיטות המעקב ייקבעו בצו נשיאותי בהתאם למחלה המידבקת הרלוונטית. חובת סודיות על מידע אישי על חולה או על מי שנמצא בבידוד	הצלבת נתונים על תנועות חולה מאומת לפי איכון סלולרי, נתוני אשראי, מצלמות מעקב במרחב הציבורי, מידע ממחלקת ההגירה ומחברות תעופה. פרסום לציבור של היסטוריית התנועה ללא שם ומשלוח הודעות SMS למי שלפי הנתונים שהוצלבו שזהה בקרבתו. מעקב אחר מי שנדרש להיות בבידוד על ידי שיחת טלפון דו־יומית או באפליקציה שהורדתה וולונטרית
 גרמניה חקיקה נרחבת לטיפול במצבי חירום הנגרמים עקב התפרצות מגפות	החוק מתיר לעיין בדברי דואר ובמסרים כתובים הממוענים לאדם המצוי בבידוד ובלבד שעיבוד המידע האישי נחוץ להגשמת מטרת החוק	אכיפת הוראות הסגר רק באמצעות קבלת נתוני איכון סלולרי באופן מותמם ואגרסיבי
 איטליה צו חירום המעניק מסגרת משפטית מיוחדת לאיסוף ושינוי מידע אישי לתקופת מצב החירום	איסוף המידע מותר אך חייב להיעשות בהתאם לכללי ה־GDPR. בסיום מצב החירום יש למחוק את המידע האישי שנשמר	המעקב אחר חולים, מבודדים או הפרת הוראות הסגר נעשה לפי דיווחים מאזרחים מודאגים, באמצעות פטרולים של המשטרה או לפי מידע המתקבל מאיכון סלולרי באופן מותמם ואגרסיבי
 האיחוד האירופי ה־GDPR קובע התנהלות בנוגע לעיבוד מידע אישי ורגיש במצבי חירום הכוללים	בעל השליטה במידע חייב להבטיח הגנה על המידע האישי ועיבודו בהתאם להוראות ה־GDPR	

סינגפור

חקיקה נרחבת לטיפול
במצבי חירום הנגרמים
עקב התפרצות מגפותהחוק מעניק לראש שירותי
הבריאות במדינה סמכויות
נרחבות לבצע מעקב
למטרות בריאות הציבור,
לרבות חקירה אפידמיולוגיתהחקירה האפידמיולוגית מבוצעת
בסיוע חוקרי משטרה ומבוססת על
תחקור החולה ובחינת נתונים
מאמצעי התחבורה במדינה, נתוני
מיקום מאפליקציות שונות ובעיקר
ממצלמות המעקב במרחב הציבורי

סין

מערכת מעקב חודרנית המבוססת
על אפליקציה ייעודית שהורדתה
מנדטורית המספקת נתוני איכון
סלולרי ומידע בריאותי המוזן על ידי
המשתמש, מצלמות רחוב
וטכנולוגיות זיהוי פנים.
עובדי ממשלה מוצבים במקומות
מרכזיים וסורקים את נתוניו של
המשתמש מהאפליקציה. הנתונים
מועברים לרשויות האכיפה.

מבוא

הוויכוח באשר לאמצעי המעקב הדיגיטליים שאותם בחרה ממשלת ישראל לאמץ במסגרת המאבק בוורוס הקורונה, בדמות תקנות שעת חירום (הסמכת שירות הביטחון הכללי לסייע במאמץ הלאומי לצמצום התפשטות נגיף קורונה החדש) התש"ף 2020, מחייב להתבונן בנעשה במדינות אחרות. בסקירה זו, בדקנו, במגבלות הזמן הקצר שעמד לרשותנו, את ההסדרים במדינות שהתמודדו עם הוורוס עד כה ואת האמצעים שננקטו מכוחם.

מן הממצאים עולה התמונה הבאה:

בחלק ניכר מן המדינות קיימת חקיקה ייעודית ומעודכנת לטיפול במגיפות, שבתוכה גם דרכי התמודדות עם איסוף מידע בעת מגיפה. בישראל, אין חקיקה כזאת, והסעיפים הרלבנטיים בפקודת בריאות העם 1940 אינם מעודכנים. במדינות שנבדקו, למעט סינגפור וסין קיימת חקיקת הגנת פרטיות מעודכנת, וברובה גם בתהליך של תאימות כלפי תקנות הגנת המידע האירופיות (GDPR).

בכל המדינות נעשה שימוש בטכנולוגיות שונות של איסוף מידע ושל מעקב כדי להתמודד עם המגיפה. רוב השימוש הוא בנתוני איכון של טלפונים סלולריים.

אמצעי מעקב בדמות שימוש בנתוני איכון סלולריים לצורך מעקב אחר אדם ספציפי לצורך חקירה אפידמיולוגית או אכיפת בידוד, מתבצעים במרבית המדינות, אם כי בכל מקום שהדבר נעשה, למעט סין, קיימת הסמכה בדיון הקיים לביצוע מעקב כזה.

בחלק מהמדינות קיימות אפליקציות להורדה בהסכמה, המאפשרות סוגי מעקב אחר מי שנמצאים בבידוד. מעקב דיגיטלי רחב היקף שמטרתו לאכן מי שהיה בסמוך לחולה מאומת, קיים במדינות אסיה אך לא במדינות אירופה. באיטליה ובגרמניה הוא קיים באופן מותמם ואגרסיבי בלבד.

באף אחת מן המדינות שבדקנו, למעט סין שלגביה אין מידע, לא היה מעורב השירות החשאי.

בחלק מן המדינות ישנה מעורבות ישירה של המשטרה באכיפה, אך כפי שאנו מבינים, בכל המדינות המידע מועבר מחברות תקשורת או חברות אחרות ישירות אל רשויות הבריאות המופקדות על ההתמודדות עם התפרצות מגפת הקורונה.

טייוואן ודרום קוריאה, אשר נקטו גישה פוגענית יותר בפרטיות, צימצמו במקביל את הפגיעה בחירויות יסוד אחרות ובראשן חופש קתנועה. מדובר במדינות המדורגות במיקומים גבוהים יותר מאשר ישראל במדד החירות הגלובלי של ארגון Freedom House.

בנוסף, שלא כמו ישראל, מדינות אלו מחזיקות בחקיקת פרטיות מעודכנת ברוח ה-GDPR, נוכח שאיפתן לזכות בהכרה אירופאית בתאימות הדיון המקומי שלהן לדיני הפרטיות האירופיים. מוכנות חוקתית זו אפשרה להן להפעיל בזמן חירום אמצעי מעקב פוגעניים יותר, אך תוך הקפדה על פיקוח, אבטחת מידע והגבלות על השימוש בו, מתן סעדים למי שפרטיותו נפגעה שלא בהתאם להסמכות בחוק, ותוך שקיפות ושמיירה על אמון הציבור במוסדות המבצעים את המעקב.

התבוננות במדינות שהפעילו טכנולוגיות מעקב עד כה, מאפשרת לצייר סקאלה. בצד אחד שלה נמצאת סין, שבה למעשה קיים מעקב

חודרני אחר האזרחים גם בעתות שגרה. בצד האחר של הסקאלה נמצאות מדינות אירופיות כמו איטליה וגרמניה. קשה להפגין שוויון

נפש מול ההגבלות שנקבעו באיטליה וגרמניה, משום שבמדינה בעלת תרבות של חוסר ציות להוראות הממשלה, כמו איטליה, הן

כנראה תרמו ישירות לאסון. ייתכן שבגרמניה שיש בה תרבות קשוחה יותר של ציות, יהיה פשוט יותר, אבל – רק העתיד ילמד על כך. מכל מקום, אם יסתבר שישראל דומה לאיטליה יותר מאשר בגרמניה ברמת הציות להוראות, לא בטוח שזה המודל הנכון עבורנו.

לכן, בין שני קצות הסקאלה מעניין לראות שתי מדינות אחרות, טייוואן ודרום קוריאה, שאף שהן מצטיירות לפעמים כמדינות אסייתיות רחוקות ששייכות לתרבות קשיחה של צייתנות, ההתמודדות שלהן עם האיזון שבין הקורונה לבין הגבלת זכויות ומעקב, מרשימה הרבה יותר.

ההסדרים להתמודדות עם הקורונה בדרום קוריאה וטייוואן, דומים יותר למתרחש אצלנו מאשר ההסדרים באירופה. אבל, למרבה ההפתעה, מסתבר שאפשר להתמודד גם ללא עירוב השירותים החשאיים, ואפשר להסתפק בהעברת מידע מחברות תקשורת ישירות אל רשויות הבריאות. במובן הזה, ישראל צעדה צעד אחד רחוק יותר משאר הדמוקרטיות.

שמירה על הפרטיות, גם במצב חירום, איננה בכינות יפת נפש מול הצלת חיים, אלא חשיבה על היום שאחרי הקורונה. צריך לומר בבהירות: גם אם כעת השימוש בטכנולוגיות מעקב נרחבות הוא מוצדק והכרחי, הוא צריך להיות מלווה בפיקוח הולם ובשקיפות כלפי האזרחים. השקיפות כוללת הסברה – איזה מידע נאסף, לאיזה צורך, מתי הוא ימחק. הפיקוח צריך להיות אפקטיבי, כזה שיאפשר לוודא שתנאי האיסוף, העיבוד והשימוש במידע – נשמרים. ההקפדה על השקיפות בטייוואן ובדרום קוריאה היתה קריטית ליצירת האמון הציבורי שנדרש עם נקיטת צעדים קיצוניים כאלה. אצלנו, המאפיינים של השב"כ, שנוגעים לכך שכל מסמך שקשור אליו – מתקנות והנחיות ועד דו"חות – הוא חסוי, לא מאפשרים שקיפות. גם הפיקוח על השב"כ – הן באמצעות וועדות בכנסת הן באמצעות בתי המשפט – הוא צר יחסית.

ווירוס כמו הקורונה איננו נוגע אך לאפידמיולוגיה. הוא נמצא ביחסי גומלין עם התנהגויות אנושיות, עם מוסדות חברתיים, עם תרבות של ציות והיסטוריה של אמון בממשל. השילוב הזה מגביר את הנכונות שלנו לבטוח בשלטון, ולהקריב כפרטים עבור הכלל. כאן טמון גם הוויכוח על הפרטיות מול הצורך במעקב דיגיטלי אישי.

בסקירה המצ"ב בדקנו את הדברים הבאים: רמת החופש במדינה לפי מדד פרידום האוס; קיומה של חקיקה ייחודית למצב של מגיפות; מצב חקיקת הגנת הפרטיות; הכללים שנקבעו ביחס להתמודדות עם וירוס הקורונה ויישומם; פעולות מגבילות אחרות שנקטו שאינן מעקב; ומצב הקורונה במדינה.

טייוואן

מדד הדמוקרטיה: מדורגת במקום ה-83 מתוך 210 מדינות במדד החירות הגלובלי של ארגון Freedom House ומוגדרת כחופשית.²

חקיקה ייעודית בנוגע למגפות:

טייוואן נכנסה למשבר נגיף הקורונה למודת ניסיון ממגפות קודמות שחוותה, בעיקר מגפת הסארס בשנת 2003 ושפעת החזירים (H1N1) בשנת 2009.

מדובר במדינה דמוקרטית המתמודדת עם התפרצות משמעותית של מגפה מידבקת, תוך נקיטת אמצעים המיועדים למזער את הפגיעה של המגפה בחיי אדם, בכלכלת המדינה ובזכויות יסוד, ובניהן הזכות לפרטיות.

עם פרוץ מגפת הקורונה ועל רקע הניסיון שצברה בהתנהלות עם המגפות הקודמות, עמדה ממשלת טייוואן על חשיבות השקיפות של פעולותיה על מנת להשיג את שיתוף הפעולה הציבורי שלא באמצעות מנגנוני שליטה טוטליטריים כפי שנעשה בסין.³

על מנת למזער את הפאניקה הציבורית ולהבטיח את אמון הציבור קבעה ממשלת טייוואן כבר בשלבים המוקדמים של התפשטות המגיפה כי יוטל קנס כספי בגובה \$100,000 בגין הפצת פייק ניוז בנוגע למגפת הקורונה.⁴

בגלל ניסיון העבר קיימת בטייוואן חקיקה מקיפה, המתוקנת מעת לעת, המספקת בסיס משפטי לאיזון בין הגבלת זכויות האזרח לבין התמודדות עם התפרצות מגפה אפידמיולוגית. החקיקה כבר נבחנה בעת התפרצות שפעת החזירים בשנת 2009 וגם שונתה בעקבותיה.

הוראות החוק חלות בעת פריצת מגפה⁵ ומחייבות לכבד את זכויותיהם המשפטיות וכבודם של חולים ומבודדים. הן אוסרות על הקלטת אודיו או וידאו או צילומם ללא הסכמתם.⁶ נקבע בהן שעל הרשות האחראית במקרה של מגפה מדבקת לקבוע הליכים לדיווח על מחלה מדבקת, להגדיר שיטות לביצוע חקירה אפידמיולוגית, ולהקים מערכת למעקב ואזהרה.⁷

עוד מסמיך החוק את המוסדות הרפואיים, במקרה שמגיע חולה לקבלת טיפול בעת מגפה מדבקת, לבצע חקירה אפידמיולוגית הכוללת מידע על ההיסטוריה הרפואית של החולה, התיק הרפואי שלו, היסטוריית האנשים עמם היה בקשר, היסטוריות הנסיעות שלו ונושאים נוספים הקשורים במגפה מידבקת. החוק מחייב את החולים ובני משפחותיהם לספק דיווח עובדתי ללא הסתרה.⁸

המוסדות הרפואיים מחויבים לפי החוק להעביר את המידע הרפואי הרלוונטי, כולל דיאגנוזות, תיק רפואי, תוצאות בדיקות, לרשות האחראית לטיפול במגפה בהתאם לדרישותיה.⁹

החקיקה מאפשרת הוראות להכניס אזרחים לבידוד ולהטיל קנסות משמעותיים על מי שמפר הוראות אלה, ובמקביל, מחייבת את המדינה להעניק סיוע במזון ומוצרים בסיסיים וקצבה יומית למי שנדרש להיות בבידוד כתמריץ לדיווחי אמת בדבר סימפטומים.

חקיקת פרטיות

חוק הגנת הפרטיות במידע (Personal Data Protection Law) (להלן: "PDPL") נחקק בשנת 2012 ותוקן לאחרונה במרץ 2016 כחלק מניסיון ממשלת טאיוואן להתאים את הדין הנוהג במדינה ל-GDPR. ממשלת טאיוואן אף מנהלת דיונים, שטרם הוכרעו, עם נציבות הפרטיות באיחוד האירופאי על קבלת הכרה אירופאית בתאימות הדין במדינה לדין האירופי (adequacy decision).¹⁰

החוק אוסר על עיבוד מידע רגיש, הכולל גם מידע רפואי, אלא אם הדבר מותר במפורש בחוק, בהיקף הנחוץ לרשות ממשלתית לבצע את חובותיה החוקיות, או כאשר הדבר דרוש לשם סיוע לרשות ממשלתית בביצוע חובותיה החוקיות, ובלבד שנתקיים אמצעי הזהירות והאבטחה המתאימים לפני העיבוד.¹¹

פעולות שננקטו בפועל עם פרוץ משבר הקורונה

עם פרוץ משבר הקורונה בטייוואן איחדו מחלקות ההגירה והבריאות את מאגרי המידע שלהן. המאגר המשולב איפשר לממשל לאתר אנשים עם סיכון גבוה להידבקות (בין השאר לפי היסטוריית ההדבקות שלהם במגפות קודמות), ובהמשך, ככל שהצטבר מידע נוסף על היסטוריית הנסיעות של האזרחים ותוצאות בדיקות להידבקות בנגיף הקורונה, לחדד את הוראות הבידוד.¹²

כל מי שחויב בבידוד הושם במעקב אחר תנועותיו לפי מידע על נתוני המיקום שלו שהעבירו חברות התקשורת לממשל למטרות התמודדות עם נגיף הקורונה בלבד.¹³ מי שהפר את דרישת הבידוד או לא דיווח נכונה על התסמינים שלו מהבידוד היה צפוי לקנסות כבדים. מי שהגיע ממדינה אחרת ובשדה התעופה לא נמצא כבעל תסמינים, הושם גם כן בבידוד אך ללא מעקב אחר המיקום שלו.¹⁴

שגרת החיים בצל משבר הקורונה

שגרת החיים למי שאינו חולה או מחוייב בבידוד נמשכה כרגיל, בכפוף לבדיקת חום מחוץ למבנים ציבוריים ודיווח מטעם ההורים בכתב לבית הספר שילדם אינו לוקה בחום על מנת לאפשר את כניסתו לכיתה. בכניסה למבנים ציבוריים הועמדו גם עמדות לחיטוי ידיים ואנשים רבים עוטים על פניהם מסיכה.¹⁵

נתונים אודות התפשטות נגיף הקורונה

נכון לתאריך 22 במרץ, 2020 דווחו בטאיוואן 153 חולים ושני מקרי מוות, מתוך אוכלוסייה של 23,816,775 אנשים.¹⁶

דרום קוריאה

מדד הדמוקרטיה: מדורגת במקום ה-93 מתוך 210 מדינות במדד החירות הגלובלי של ארגון Freedom House ומוגדרת כחופשית.¹⁷

חקיקה ייעודית בנוגע למגפות

בדרום קוריאה אחראי משרד הבריאות והרווחה, באמצעות המרכזים למניעת מחלות ושליטה עליהן (Korea Centers for Disease Control and Prevention) (להלן: "KCDCP"), על ניהול המאבק בהתפשטות נגיף הקורונה.

הבסיס החוקי לפעולותיו הוא החוקים הבאים: The Infectious Diseases Control and Prevention Act וה- Quarantine Act.

The Infectious Diseases Control and Prevention Act מגדיר מעקב (surveillance) כמכלול התהליכים של איסוף, ניתוח, ועיבוד ממושך של מידע על התפרצות של מחלה מידבקת, והפצת הממצאים בזמן אמת למי שאחראי על מניעה והשתלטות על מחלה מדבקת.¹⁸ מחלה מידבקת מוגדרת, בין השאר, כאחת המחלות המנויות בחוק או מחלה שאינה מנויה בחוק, אך שר הבריאות והרווחה הגדירה כמחלה מידבקת המחייבת מעקב על מנת לקבוע האם היא מגפה מידבקת, או שארגון הבריאות העולמי מתייחס אליה כאל מחלה המחייבת מעקב על מנת להתכונן למצב חירום בבריאות הציבור הבינ"ל.¹⁹

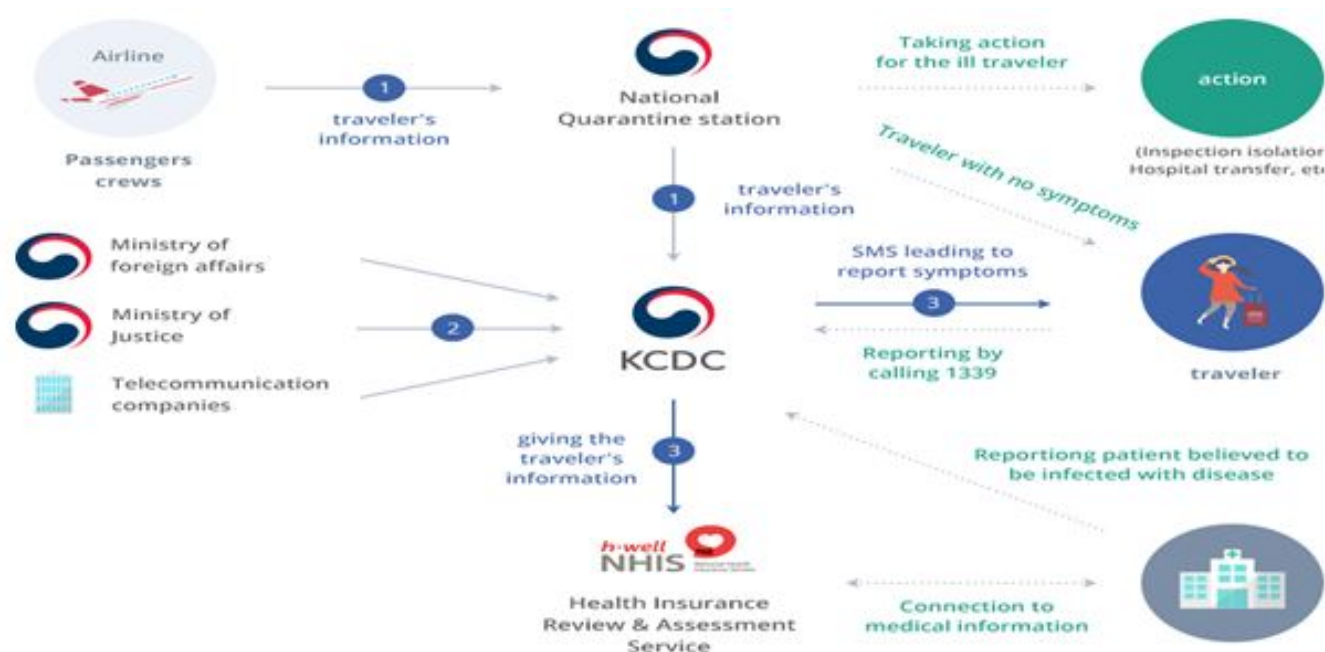
עוד נקבע ששר הבריאות ימנה מוסד או ארגון רפואי כ"אחראי מעקב אחר מגיפות" (sentinel surveillance of infectious disease). מוסד זה יעביר את המידע שנשמר אצלו לפי דרישת גורמים ממשלתיים כאשר מתרחש מאבק לאומי בהתמודדות ומניעת התפשטות מגפה ספציפית. בנוסף, כל מנהל של כל מוסד רפואי מחויב להעביר לראש ה-KCDCP מידע שיתבקש על ידו במידה שהמידע דרוש בדחיפות לצורך התמודדות עם מגפה מידבקת המפרצת או עתידה להתפרץ.²⁰

במידה שראש ה-KCDCP, או נציג ממשל המוגדר בחוק, קובע שהתפרצה מגפה מידבקת שעלולה להימשך, הוא מוסמך להתחיל באופן מיידי בחקירה אפידמיולוגית. זו מוגדרת כ"מכלול פעולות החקירה של מספר מקרים המערבים חולים במחלה מידבקת או מי שחשוד כחולה בה, והתחקות אחר מקור ההדבקה שלהם, על מנת לבודד את המחלה המידבקת ולמנוע את התפשטותה".²¹

אזרח יוכל לסרב לחקירה אפידמיולוגית רק מסיבות מוצדקות, כאשר סירוב, הפרעה או התעלמות מחקירה הן עבירות שהעונש בגיןן הוא קנס כספי בגובה 2 מיליון וון.²² שיטות זמני ביצוע חקירה אפידמיולוגית יקבעו בצו נשיאותי.²³ בכל מקרה שני החוקים מטילים חובת סודיות על כל מידע שנאסף לפיו בכל הקשור למחלה מידבקת או בנוגע לאדם המצוי בבידוד,²⁴ והעונש בגין הפרת חובת הסודיות יכול להגיע לעד 3 שנות מאסר או קנס בגובה של 30 מיליון וון.²⁵

במסגרת הסמכויות הנתונות ל-KCDC בחוק, הוקמה בקוריא "מערכת בידוד חכם" המבוססת על טכנולוגיות תקשורת ומידע. המערכת אוספת מידע על הגעת אנשים לקוריאה ממדינות בהן מתרחשת מחלה מידבקת ומשתפת אותו עם משרד החוץ, שירותי הרפואה וה-KCDC. בנוסף, המערכת מנטרת את מצב בריאותם של המגיעים לקוריאה במהלך תקופת הדגירה של המחלה. נדגיש, כי מדובר אך ורק על מערכת החלה על זרים המגיעים לקוריאה.

תרשים המתאם את "מערכת הבידוד החכם" הדרום קוריאנית:²⁶

חקיקת פרטיות

חוק הגנת מידע אישי בדרום קוריאה (Personal Information Protection Act) נחקק במרץ 2011 ומאז תוקן מספר פעמים, האחרונה שבהם במאי 2016. החוק מגדיר מידע אישי כמידע מזהה או העשוי להביא לזיהוי של אדם, למשל אם ישולב עם מידע נוסף,²⁷ קובע עקרונות לעיבוד מידע אישי, ואוסר על עיבוד מידע אישי אלא בהתקיים אחת מהנסיבות המפורטות בחוק וביניהן הסכמה מפורשת בחוק, ובלבד שננקטים אמצעי ההגנה המתאימים.²⁸ עוד אוסר החוק על הצבת מצלמות מעקב במרחב הציבורי אלא בהתקיים הנסיבות המנויות בחוק וביניהן הסמכה מפורשת בחוק, נחיצות למניעה או לחקירת פשעים, נחיצות לאבטחת מתקן ומניעת שריפה, נחיצות לאסדרת התעבורה.²⁹

לצד חוק הגנת הפרטיות במידע אישי קיים בדרום קוריאה חוק ייעודי לשימוש בנתוני מיקום (Act on the Protection, Use, etc. Of Location Information) שנחקק בשנת 2016. החוק קובע את התנאים במסגרתם תוכל חברה פרטית לעשות שימוש בנתוני מיקום וכן את הנסיבות במסגרתן תוכל רשות חירום או משטרה לדרוש שימוש בשירותי מיקום. למשל, למשטרה מותר לעשות שימוש בנתוני מיקום כאשר הדבר דרוש על מנת להזהיר את נושאי המידע מסכנה הצפויה לבריאותם.³⁰ בכל מקרה השימוש יעשה בהתאם לאמצעי ההגנה הטכניים והארגוניים שתיקבע נציבות הפרטיות בדרום קוריאה.³¹

גם דרום קוריאה מנהלת מגעים עם נציבות הפרטיות באיחוד האירופי בנוגע לתאימות הדין הדרום קוריאני עם ה-GDPR.³²

פעולות שננקטו בפועל עם פרוץ משבר הקורונה

בהקשר הנוכחי, ועל בסיס הסמכות המוענקת לרשויות המדינה בחוק, מתנהל מעקב מקיף אחר חולי קורונה מאומתים, שתחילתו בחקירה אפידמיולוגית. לחולה תמריץ לדבר אמת בחקירה, שכן אם ימצא שמסר דיווח שקרי בחקירה האפידמיולוגית שנערכה לו, הוא צפוי לעונש מאסר של עד שנתיים. בעקבות ממצאי החקירה האפידמיולוגית, מצליבה הממשלה את הנתונים על תנועותיו של חולה הקורונה המאומת עם כל מי שיתכן שנכח בסביבתו לפי הצלבת נתוני מיקום של מכשירי טלפון ומכונות המגיעים מחברות תקשורת, חברות נתוני אשראי, מצלמות מעקב במרחב הציבורי, לוויינים, מידע ממחלקת ההגירה ומידע מחברות תעופה.

מהצלבת מכלול הנתונים הללו מופק virus patient travel log הכולל את מכלול תנועותיו של החולה המאומת ומפורסם לציבור באתר אינטרנט ייעודי. בנוסף, נשלחות הודעות SMS, שכותרתן "emergency alert" לכל מי שהצלבת הנתונים העלתה שהיה בקרבתו של חולה הקורונה המאומת. הודעת ה SMS כוללת את פירוט תנועותיו של חולה הקורונה המאומת שלפי נתוני המיקום, האשראי ומצלמות המעקב עלה שמקבל ההודעה נכח בקרבתו.³³

הפרסום בציבור ובהודעות ה-SMS אינו כולל זיהוי של החולה המאומת. אולם מכלל נתוני המיקום הנכללים בהודעה, יכול מי שמעוניין בכך לגלות פרטים אישיים רגישים על חולה מאומת, שזהותו ידועה לו (למשל מידע לגבי נטיות המיניות אם ביקר בבר של קהילת הלהט"ב, חיי אישות במידה שנמצא שביקר במלון לפי שעה), או להביא לזיהוי חוזר של החולה. בעיתונות בקוריאה הובאו עדויות לכך שאנשים החלו להימנע מלבקר למשל במועדונים של הקהילה הלהט"בית על מנת להימנע מהאפשרות ש"יוצאו מהארון" כתוצאה מפרסום היסטוריית התנועה.

במחוז דרום בוסאן שבקוריאה (southern city of Busan) הגיש חולה קורונה מאומת תלונה על פגיעה בפרטיותו לנציבות זכויות האדם National Human Rights Commission. בהצהרה ראשונית של הנציבות נאמר שנראה שפרסום המידע האישי על ידי הממשלה הקוריאנית היה מעבר לנחוץ.

מנגד הוגשה עצומה לנשיא קוריאה, שהשיגה כבר למעלה מ 22,000 תומכים,³⁴ בטענה שהעיכוב בפרסום היסטוריית התנועה של חולי הקורונה הוא מורט עצבים וגורם לחרדה ציבורית ויש לזרז את תהליך הפרסום ולכלול מידע מדויק אודות המקומות בהם היו החולים. עם זאת, נוכח הירידה בכמות הנדבקים היומית החלו להישמע הדעות בצוות המייעץ לצוות הממשלתי למעקב אחר חולה קורונה, שנכח הפגיעה המשמעותית בפרטיות החולים המאומתים יש מקום לבחון דרכים למזער את הפגיעה בפרטיותם.³⁵

לצד איסוף המידע לשם הפקת היסטוריית התנועה ומסירת ההודעות לציבור ולאזרחים שהיו סמוכים לחולה, ממשלת קוריאה עוקבת אחר מי שנדרש להיות בבידוד על ידי שיחת טלפון דו יומית. במקביל פיתח המשרד לביטחון פנים בקוריאה אפליקציה ייעודית המכונה self-quarantine safety protection וזמינה כעת להורדה למשתמשי אנדרואיד בלבד (ב 20 למרץ תשוחרר גרסה המתאימה למכשירי אפל). האפליקציה מותקנת על ידי המבודד ומרצונו החופשי, והיא מאפשרת לו לשמור על קשר עם נציגי הממשל המתאימים, לפנות אליהם בשאלות ובקשות וכן לדווח על מצבו הבריאותי. לצד פונקציות אלו האפליקציה מאפשרת מעקב על מיקום הטלפון הנייד ובדרך זו מספקת לממשל אמצעי לאכיפת הוראות הבידוד.³⁶

הנה אחת מכרזות ההסבר על האפליקציה המראה דו שיח בין מבודד לנציג הממשל בנוגע למצבו הרפואי:³⁷

2

자가격리자 안전보호 앱이란?

이 앱은 2종(자가격리자용, 전담공무원용)으로 개발되었으며
자가격리자의 건강 상태를 스스로 진단하여 전담공무원에게
자동 통보하고 격리 장소 이탈 시 알림을 송출하는 등
지자체 자가격리자 모니터링 업무를 지원합니다.

שגרת החיים בצל משבר הקורונה

ממשלת קוריאה הטילה מגבלות על הכניסה למדינה, קראה לעובדים לעבוד מהבית עד כמה שניתן, הורתה על סגירת בתי ספר ומשרדים ואסרה על התקהלויות. עם זאת לא הוטל סגר מוחלט על האוכלוסייה האזרחית.³⁸

נתונים אודות התפשטות נגיף הקורונה

נכון לתאריך 22 במרץ, 2020 דווחו בדרום קוריאה 8,897 חולים ו-104 מקרי מוות, מתוך אוכלוסייה של 51,269,185 אנשים.³⁹

סינגפור

מדד הדמוקרטיה: מדורגת במקום ה-50 מתוך 210 מדינות במדד החירות הגלובלי של ארגון Freedom House ומוגדרת כחופשית באופן חלקי.⁴⁰

חקיקה ייעודית בנוגע למגפות

גם בסינגפור קיים חוק ייעודי לטיפול במגפות. חוק ה Infectious Diseases Act מגדיר "מעקב" כהכפפתו של אדם לבדיקות רפואיות ולפיקוח למשך תקופת זמן, לאו דווקא רציפה, לרבות נקיטת כל אמצעי אשר יאפשר את ביצוע הבדיקות הרפואיות הנ"ל או פיקוח עליו.⁴¹

42

ראש שירותי הבריאות במדינה מוסמך להתחיל בתוכנית למעקב אחר בריאות הציבור או להתחיל בחקירות אפידמיולוגיות על אנשים, אם יש חשש להתפרצות מחלה מידבקת ובמטרה לאמוד את הסיכוי להתפרצות.

כחלק מהחקירה האפידמיולוגית או מתוכנית המעקב, חייב כל אדם שנדרש לעשות זאת לספק לראש שירותי הבריאות כל מידע שידוע לו באותו זמן, טפסים ובדיקות רפואיות. סירוב לדרישה זו יכול להיעשות רק מסיבות סבירות, אחרת צפוי המסרב לענישה מכוח הדין הפלילי.⁴³ ראש שירותי הבריאות מוסמך גם לדרוש ממוסד רפואי או מרופא מטפל מידע על חולה כחלק מהמעקב או החקירה האפידמיולוגית.⁴⁴

ראש שירותי הבריאות מוסמך להורות לאדם מסוים, חולה או מי שנחשד כנושא נגיף מידבק, להיות נתון למעקב ובתנאים שיקבע. מי שאינו עומד בתנאי המעקב, מסיבות שאינן סבירות, יהיה נתון לענישה פלילית.⁴⁵ בנוסף, אם ראש שירותי הבריאות סובר שנחוץ מעקב אחר תנועותיו של אדם בסביבת מגוריו על מנת למנוע התפשטות מחלה מידבקת, הוא רשאי להורות בכתב לאדם האחראי על המתחם לנהל מעקב או להתקין באמצעו או לאפשר לנציג שירותי הבריאות לעקוב או להתקין אמצעים למעקב אחר תנועה (contact tracing) בשטחו. לבעל השטח אפשרות לסרב לדרישה רק מנימוקים סבירים.⁴⁶

חקיקת פרטיות

חוק הגנת הפרטיות במידע נחקק בשנת 2012 ונכנס לתוקפו בשנת 2014.⁴⁷ הוא מגדיר מידע אישי כמידע מזהה או שניתן לזהות עלי ידי שילובו עם מידע נוסף, את נושא המידע.⁴⁸ החוק קובע שעבוד מידע אישי אפשרי בהסכמת נושא המידע, מכוח חוק, וכן כאשר עיבוד המידע הוא בתגובה למצב חירום ונחוץ לשם הגנה על חיי, בריאותו או בטיחותו של נושא המידע או אדם אחר.⁴⁹

פעולות שננקטו בפועל עם פרוץ משבר הקורונה

מדיניותה של סינגפור במאבק נגד התפשטות נגיף הקורונה נגזרת מהלקחים שהופקו על ידי אחרי מגפת הסארס בשנת 2003 ומגפת שפעת החזירים בשנת 2009. במשבר הנוכחי מבצעת ממשלת סינגפור חקירות אפידמיולוגיות תוך הסתייעות בחוקרי משטרה. תוצאות החקירות מפורסמות באתר אינטרנט ייעודי המפרט את הגיל, המין, הלאום והרחוב בו מתגורר כל חולה קורונה, מאומת בצירוף פרטי המיקומים האחרונים שלהם. על מנת לאשר את המידע שנמסר על ידי החולה עצמו, מצליב משרד הבריאות בסינגפור מידע גם מחברות תחבורה, בתי מלון, מערכת מפותחת של מצלמות מעקב במרחב הציבורי ואפליקציות שונות לשיתוף מסלולי הליכה, ריצה או רכיבה.⁵⁰

בנוסף השיקה ממשלת סינגפור אפליקציה ייעודית בשם TraceTogether העושה שימוש בטכנולוגיית Bluetooth על מנת לאמוד את המרחק בין משתמשי האפליקציה ואת משך פגישתם. המידע נשמר באופן מוצפן על גבי מכשיר הסלולר האישי ורק אם יש צורך בחקירה אפידמיולוגית מועבר למשרד הבריאות כאמצעי להתגבר באופן מהיר ומיידי על הקושי הטבעי של אדם לשחזר את כל צעדיו

ופגישותיו במהלך 14 הימים שקדמו לאבחון. סירוב בלתי סביר להעברת המידע בעת חקירה אפידמיולוגית צפוי לעונש לפי החוק. המשתמשים מסכימים למעקב באמצעות האפליקציה ורשאים לחזור בהם מהסכמתם בכל עת. בנוסף, בעת הרישום לאפליקציה מקבל מכשיר הסלולר של המשתמש מספר זיהוי ייחודי שהוא שיועבר בין המכשירים העושים שימוש באפליקציה (בהתאם לפגישותיו של המשתמש). זאת כדי למנוע האזנת סתר ושימוש במידע על ידי גורמים שאינם מורשים. כמו כן האפליקציה מוגבלת אך ורק לאותו ה-Bluetooth של המכשיר ואינה נגישה למידע נוסף כגון איכון סלולרי, אנשי הקשר, תמונות או הודעות תוכן. האפליקציה מתוכנת כך שתחדל מפעילות עם סיום מצב החירום עקב התפרצות נגיף הקורונה.⁵¹

שגרת החיים בצל משבר הקורונה

ממשלת סינגפור הגבילה את הכניסה של זרים למדינה. כמו כן ננקטו אמצעים לריחוק חברתי. עסקים עודדו עבודה מהבית וצמצמו את היקף העובדים במקום העבודה למינימום ההכרחי לתפקוד. נאסרה התקהלות ונאסרו פעילויות למבוגרים מעל גיל 65.

נתונים אודות התפשטות נגיף הקורונה

נכון לתאריך 22 במרץ, 2020 דווחו בסינגפור 432 חולים ושני מקרי מוות, מתוך אוכלוסייה של 5,837,739 אנשים.⁵²

האיחוד האירופי

ראש ה-European Data Protection Board (להלן: "EDPB") התייחס ב-16 במרץ, 2020 לשימוש שעושות המדינות החברות באיחוד האירופי במידע אישי במסגרת נקיטת אמצעים למניעת התפשטות נגיף הקורונה. לדבריו, חוקי הגנת הפרטיות במידע ובראשם ה-GDPR, אינם מהווים מכשול בפני האמצעים שיש לנקוט על מנת להיאבק בנגיף הקורונה. עם זאת, הדגיש ראש ה-EDPB, שגם בזמני חירום בעל השליטה במידע חייב להבטיח הגנה על המידע האישי של נושא המידע ועיבודו באופן חוקי.

סעיפים 6 ו-9 ל-GDPR מתירים שימוש במידע אישי על ידי רשות הבריאות האחראית גם ללא הסכמת נושא המידע כאשר הדבר נחוץ בהקשרים של מגפות.

בנוסף, עיבוד נתוני מיקום כפוף לחוקים המיישמים את ePrivacy Directiven המחייבת את קבלת הסכמת נושא המידע או לחילופין מחייבת התממת נתוני המיקום. במצב חירום (הקשור לבטחון המדינה או לביטחון הציבור), כאשר אין די בעיבוד נתוני מיקום מותממים, מתירה הדיקטיבה למדינות לחוקק חקיקת חירום ספציפית המאפשרת עיבוד נתוני מיקום מזהים, ובלבד שאמצעי העיבוד שייקבעו הם "נחוצים, מידתיים וראויים במשטר דמוקרטי" והמדינה המתקינה את חקיקת החירום נוקטת ב"אמצעי ההגנה המתאימים כגון הזכות לסעד משפטי לאדם הנפגע מחקיקת החירום".⁵³

איטליה

מדד הדמוקרטיה: מדורגת במקום ה-89 מתוך 210 מדינות במדד החירות הגלובלי של ארגון Freedom House ומוגדרת כחופשית.⁵⁴

חקיקה ייעודית בנוגע למגפות

ב-9 במרץ 2020 פרסמה ממשלת איטליה צו חירום עקב התפרצות נגיף הקורונה, שיחול למשך שישה חודשים. מטרת הצו, הנקרא Decree Law No. 14, Urgent Provisions for the Strengthening of the National Health Service in relation to the COVID-19 Emergency, היא לספק מסגרת משפטית מיוחדת לאיסוף ושינוף מידע אישי הקשור לבריאות, על ידי רשויות בריאות הציבור וחברות פרטיות שהן חלק ממערכת הבריאות הלאומית, למשך תקופת מצב החירום.

לפי סעיף 14 לצו, למשך תקופת מצב החירום למטרת הגנה על בריאות הציבור, ובכפוף להוראות ה-GDPR, רשאים משרד הבריאות האיטלקי והרשויות העוסקות במתן טיפול רפואי לשתף ביניהן מידע אישי הקשור במשימות שהוטלו עליהן במצב החירום. הן גם רשאיות לגלות ולהפיץ מידע אישי כאשר הדבר נחוץ לשם פעילות וניהול המשבר.

איסוף ושיתוף המידע האישי חייב בכל מקרה להיעשות בהתאם לתנאים הקבועים בסעיף 5 ל-GDPR ובהתאם לאיזון שבין הגנה על זכויות האדם למול צרכי מצב החירום. כלומר, עיבוד המידע מוגבל אך ורק למטרה לגיטימית וספציפית הקבועה בצו, **באופן שקוף** ותוך נקיטת אמצעים טכנולוגיים וארגוניים שמטרתן להבטיח את עיבוד המידע באופן מאובטח לרבות מניעת גישה למי שאינו מורשה, הגנה מפני אובדן, גניבה או פגיעה במידע. כמו כן נדרש שהמידע האישי שנשמר יהיה מעודכן ומדויק, ואין להחזיקו מעבר לפרק הזמן הנחוץ להגשמת המטרה.

עוד נקבע בצו שבסוף מצב החירום על כל הרשויות והחברות הפרטיות לאתר את המידע האישי שאספו, ולטפל בו בהתאם לכללים הנהוגים ביחס למידע אישי ב-GDPR.

חקיקת פרטיות

תואמת את ה-GDPR.

פעולות שננקטו בפועל עם פרוץ משבר הקורונה

לפי דיווחים חדשותיים, איטליה אכפה את הוראות הסגר במדינה על בסיס מידע שמתקבל מאזרחים מודאגים או פטרולים של המשטרה. במסגרת הוראות הסגר, היציאה מהבית הותרה בתנאים מוגבלים למטרות קניית מצרכי מזון, תרופות, הוצאת כלב או ספורט באופן יחידני. על כל מי שיוצא מביתו להצטייד בטופס בו הוא מסביר בכתב את סיבת יציאתו. שוטרים המוצבים ברחובות עוצרים את כל המסתובבים ובודקים את הסיבה המצוינת בטופס. אם הסיבה אינה מוצדקת או אינה תואמת את מעשיו של האדם, הוא צפוי לקנס. באופן זה הואשמו, נכון ל 18 במרץ 2020, למעלה מ- 40,000 איטלקים בגין הפרת הוראות הסגר. מהעדויות בתקשורת עולה תמונה לפי האיטלקים זלזלו עד לא מזמן בהוראות הסגר והבידוד והאכיפה בנושא היתה דלה. נטען אף שעובדה זו היא שהביאה להידבקות בקנה מידה נרחב כפי שאיטליה חווה בימים אלו.⁵⁵

דיווחים חדשותיים מהימים האחרונים הצביעו על כך שחברות תקשורת באיטליה (Telecom Italia, Vodafone, WindTre) העבירו לרשויות הממשל נתוני מיקום של משתמשים בטלפונים סלולריים באופן מותמם ואגרטיבי על מנת לסייע באכיפת הוראות הסגר. המידע המותמם והאגרטיבי אפשר למפות התקהלויות ותנועה של משתמשי טלפונים סלולריים באזורים בהם התפרצות נגיף הקורונה חריפה. לא נעשה מעקב אחר אדם מזהה באמצעות נתוני מיקום סלולריים המועברים על ידי חברות התקשורת לממשל.⁵⁶ נכון ליום 22 במרץ, 2020 לא מנוהל באיטליה מעקב באופן מזהה לפי נתוני מיקום או נתונים אחרים.

שגרת החיים בצל משבר הקורונה

ממשלת איטליה הגבילה את הכניסה למדינה לזרים. כמו כן, הוטל סגר כולל ומחמיר על כלל האוכלוסייה החל מה-10 במרץ, 2020. בתי הספר נסגרו, נאסרו התקהלויות, נאסרו פעולות בילוי ופנאי, נסגרו מסעדות, בתי קפה וכנסיות. מותרת יציאה מהבית למטרות קניית מזון ותרופות, הוצאת בעל חיים וספורט יחידני בסביבת המגורים.⁵⁷

נתונים אודות התפשטות נגיף הקורונה

נכון לתאריך 22 במרץ, 2020 דווחו באיטליה 53,578 חולים ו- 4,825 מקרי מוות, מתוך אוכלוסייה של 60,485,917 אנשים.⁵⁸

גרמניה

מדד הדמוקרטיה: מדורגת במקום ה-94 מתוך 210 מדינות במדד החירות הגלובלי של ארגון Freedom House ומוגדרת כחופשית.⁵⁹

חקיקה ייעודית בנוגע למגפות:

החקיקה המיועדת לטיפול במגיפות בגרמניה היא ה-*Protection against Infection Act* אשר נחקק בשנת 2000 ומטרתו למנוע מחלות מידבקות בבני אדם, לזהות מגיפות בשלבי התפתחותן הראשוניים ולעצור את התפשטותן. לשם הגשמת מטרה זו נקבע שכל רשויות המדינה, בתי החולים, מוסדות חקר וכל שחקן נוסף שנחוץ להגשמת המטרה, ישתפו פעולה בהקשרים רפואיים, מדעיים וטכנולוגיים ובהתאם לצרכים אפידמיולוגיים.⁶⁰

החוק קובע כי גם זכויות יסוד חוקתיות לפרטיות, לכיבוד האיסור להיכנס לביתו של אדם ולחפש בו, לחירות, לחופש תנועה, ולחופש ההתאגדות, יוגבלו כאשר הדבר נדרש לצורך קבלת מידע על הנסיבות שהובילו לפרוץ מגיפה מידבקה,⁶¹ אך רק בהתאם לתנאים המפורטים בחוק.⁶²

במקרה של מגיפה מידבקה, מוסמכת הרשות הרפואית לנקוט את כל האמצעים הנחוצים כדי למנוע סכנה ליחידים או לבריאות הציבור. כל מידע אישי שייאסף במסגרת הצעדים שתנקוט הרשות האחראית יעובד אך ורק למטרות הקבועות בחוק.⁶³ כל מי שיש בידו מידע על הנסיבות שהובילו להתפרצות עכשווית או עתידית של מגיפה מידבקה מחויב לפי החוק לספק את המידע, לפי דרישת הרשות הרפואית האחראית. סירוב לספק מידע מותר רק אם למוסר המידע סיבה לחשוש שמענה לשאלות הרשות הרפואית יחשוף אותו לאחריות אזרחית או פלילית.⁶⁵

עוד נקבע בחוק שיטל פיקוח (observation) על אדם חולה או שנחשד כחולה. במסגרת זו על האדם המפוקח לציית להוראות נציג רשות הבריאות, לאפשר לו לבצע כל חקירה שלדעת הנציג היא חיונית, לרבות בדיקות רפואיות, להעניק לו כניסה לבית המגורים למטרות חקירה ולספק לו כל מידע הנוגע למצבו הבריאותי, ולהודיע מיידית על כל שינוי בכתובת המגורים העיקרית.

כאשר אדם נדרש להיות בבידוד במתקן מיוחד, ניתן ליטול ממנו כל חפץ העשוי לאפשר לו, במישרין או בעקיפין, להימלט. כן מתיר החוק לפתוח חבילות ומסרים כתובים הנשלחים למבודד אם הדבר נדרש לשם השגת המטרה לשמה אושפז האדם בבידוד. אבל, החוק קובע כי מידע אישי שהושג במהלך תקופת הבידוד או מהחבילות והמסרים הכתובים יעובד רק למטרות החוק. גם כאן, הזכות לפרטיות במכתבים, דואר ותכתובת דיגיטלית מוגבלת בהתאם להוראות החוק.⁶⁶

בכל הקשור ליישום ההוראות לעניין הפיקוח והבידוד מוסמכת הממשלה להוציא צווים, הוראות או איסורים נוספים.⁶⁷

חקיקת פרטיות

תואמת את ה-GDPR.

כעולה מן הדברים, הוראות ה-*Protection against Infection Act* מתירות איסוף ועיבוד מידע אישי בהיקף נרחב, אבל רק בהתקיים התנאים הקבועים בחוק ותוך התאמה לדרישות ה-GDPR.

בהקשר להתפרצות נגיף הקורונה, נציבות הפרטיות בגרמניה הבהירה שגישה מטעם השלטון לנתוני מיקום של הטלפון הסלולרי של חולה או מבודד היא בעייתית ועלול להוביל לפגיעה מסיבית בזכות הפרטיות. לכן, קבעה הנציבות כי יש לבחון מהו הבסיס המשפטי המתאים שעליו נשען איסוף ועיבוד נתוני איכון סלולריים, בעיקר כאלו המבוססים על תדרי רדיו שמידת הדיוק שלהם אינה ברורה, ולא על נתוני GPS, ולבחון גם את מידתיות האמצעי.⁶⁸

פעולות שננקטו בפועל עם פרוץ משבר הקורונה

לעת עתה, לפי דיווחים חדשותיים, נוקטת גרמניה בגישה שונה ממדינות אסיה הדמוקרטיות ומציגה איזון שונה בין הזכות לפרטיות לבין האינטרס הציבורי בשמירה על ביטחון ובריאות. במסגרת זו מעבירות חברות תקשורת (Deutsche Telekom) לרשויות הממשל נתוני מיקום של משתמשים בטלפונים סלולריים באופן מותמם ואגרטיבי על מנת לסייע באכיפת הוראות הסגר. המידע המותמם והאגרטיבי מאפשר למפות התקהלויות ותנועה של משתמשי טלפונים סלולריים באזורים בהם התפרצות נגיף הקורונה חריפה. נכון ליום 22 במרץ, 2020 לא מנוהל בגרמניה מעקב באופן מזהה לפי נתוני מיקום או נתונים אחרים.⁶⁹

שגרת החיים בצל משבר הקורונה

ממשלת גרמניה הורתה על סגירת בתי ספר, חנויות, כנסיות, מתקני ספורט, בארים ומועדונים ב-16 מחוזות.⁷⁰ בנוסף, נאסרו התקהלויות מכל סוג והתושבים התבקשו לאמץ הרגלי ריחוק חברתי ולא להיפגש מחוץ למשפחותיהם הגרעיניות. בחבל בוואריה הכריזה ממשלת המחוז על סגר מוחלט החל מה-20 במרץ, 2020.⁷¹ ממשלת גרמניה הבהירה שיתכן ולא תהיה ברירה אלא להודיע על סגר מוחלט בדומה לצעדים שננקטו באיטליה.⁷²

נתונים אודות התפשטות נגיף הקורונה

נכון לתאריך 22 במרץ, 2020 דווחו בגרמניה 22,364 חולים ו-84 מקרי מוות, מתוך אוכלוסייה של אנשים.⁷³

סין⁷⁴

מדד הדמוקרטיה: מדורגת במקום ה-10 מתוך 210 מדינות במדד החירות הגלובלי של ארגון Freedom House ומוגדרת כלא חופשית.⁷⁵

חקיקה ייעודית בנוגע למגפות

בפרק הזמן הקצר בו בוצע המחקר לא נמצאו נתונים זמינים באנגלית.

חקיקת פרטיות

בפרק הזמן הקצר בו בוצע המחקר לא נמצאו נתונים זמינים באנגלית.

פעולות שננקטו בפועל עם פרוץ משבר הקורונה

סין, בהקשר שלנו, אינה דוגמה טובה משום שהמעקב אחר חולי הקורונה ואחר אלו שחויבו להישאר בבידוד, נעשה על בסיס מערכת המעקב הקיימת אחרי האזרחים גם בזמן שיגרה.

מערכת מעקב זו מאפשרת לשלטון הסיני לעקוב אחר כל תנועות חולי הקורונה. חברות הסלולר מעבירות לשלטון את נתוני המיקום של לקוחותיהם, ופתרונות בינה מלאכותית הוטמעו במצלמות במרחב הציבורי על מנת לזהות את פני ההולכים במרחב הציבורי גם אם הם עוטים מסכה, לבחון האם הם עוטים מסכה כנדרש וכן לאמוד לפי צילום את חום גופם.

לצד כל אלה חייב השלטון הסיני את האזרחים להתקין אפליקציה על מכשירי הטלפון שלהם. האפליקציה פותחה על ידי חברה פרטית - Ant Financial (חברה קשורה לענקית הסחר האלקטרוני Alibaba) ומהווה קישור ישיר בין חברה פרטית מסחרית, והמידע שהיא אוגרת על המשתמש, לבין המפלגה הקומוניסטית בסין.

הרישום לאפליקציה נעשה דרך ההתחברות לאפליקציית התשלומים הדיגיטליים Alipay, מבית עליבאבא. כחלק מהליך הרישום לאפליקציה המשתמש ממלא פרטי מידע אישי כגון שם, מספר זיהוי, כתובת, והאם הוא לוקה בתסמינים כגון חום.

כן מתבקשת "הסכמתו" לשימוש במידע אישי עליו למטרות הפקת "קוד הבריאות". כמובן שקשה לטעון שמדובר בהסכמה מרצון חופשי.

לאחר השלמת תהליך הרישום לאפליקציה מקבל כל משתמש קוד QR בצבע מסוים – ירוק, צהוב או אדום. קוד QR ירוק מאפשר מעבר חופשי במרחב הציבורי, אולם על המשתמש להראות את הקוד לכל מי שידרוש זאת ממנו במרחב הציבורי. קוד QR צהוב מחייב את המשתמש להישאר בביתו למשך 7 ימים. קוד QR אדום מחייב 14 יום בידוד.

לפי הצהרות מפתחי קוד הבריאות בסין, מיון המשתמשים נעשה באמצעות בינה מלאכותית המשקללת את האנשים עמם היה המשתמש בקשר, מקומות בהם ביקר ותסמינים עליהם דיווח. המערכת עושה שימוש גם במאגרי מידע ממשלתיים על הזמנות וטיסות וכן עוקבת אחר נסיעה באמצעי תחבורה ציבוריים. אין כל מידע ברור כיצד האפליקציה מקבלת החלטות וכמובן לא ניתן לערער על החלטה המחייבת משתמש להישאר בבידוד. החשש הוא שהאפליקציה מתחשבת גם במוצא ובמיקום גיאוגרפי.

לצד מצלמות המעקב במרחב הציבורי, המשטר הסיני נשען גם על אכיפה אנושית מסורתית. עובדי ממשלה הוצבו בתחנות רכבת ומחוז למבני מגורים ותפקידם לתעד מידע אישי על הנכנסים והיוצאים מהמתחם באמצעות קריאת המידע מהאפליקציה ממכשירי הסלולר. המידע האישי הזה ככלל שם, מספר זיהוי, כתובת, מידע בנוגע להיסטוריית הנסיעות האחרונות ומידע על מיקום, והוא מועבר לשרת מרכזי שממנו כנראה מועבר המידע לרשויות האכיפה.

השמירה על המידע האישי, אבטחתו והשימוש בו נקבע, לפי דברי חברת Ant Financial, לפי הכללים שקובע השלטון.

שגרת החיים בצל משבר הקורונה

סין הטילה סגר מחמיר על לפחות 20 מחוזות במדינה החל מסוף חודש ינואר. במחוז וואהן בו התפרץ נגיף הקורונה לראשונה, היו התושבים בסגר במשך יותר משישה שבועות. בנוסף, הוטלו מגבלות על הכניסה למדינה ועל תנועת אנשים בתוך סין עצמה בין מחוז למחוז.⁷⁶

נתונים אודות התפשטות נגיף הקורונה

נכון לתאריך 22 במרץ, 2020 דווחו בסין 81,054 חולים ו- 3,261 מקרי מוות, מתוך אוכלוסייה של אנשים.⁷⁷

טבלת סיכום משווה

מדינה ומיקום במדד החירות הגלובלי	האם קיימת חקיקה ייעודית בנוגע למגיפות? האם מגדירה רשות אחרת?	האם קיימת חקיקת פרטיות מעודכנת?	משבר הקורונה הנוכחי: היקף ואמצעי המעקב	משבר הקורונה הנוכחי: שגרת החירום הכללית
טייוואן - מדורגת 83 במדד החירות הגלובלי	קיימת חקיקה נרחבת לטיפול במצבי חירום הנגרמים עקב התפרצות מגיפות. החקיקה מגדירה רשות אחת לניהול המשבר ומסמיכה אותה להגדיר שיטות לביצוע חקירה אפידמיולוגית ולהקים מערכת למעקב ואזהרה	חוק הגנת פרטיות מתקדם ברוח ה-GDPR כחלק מניסיון לקבל הכרה אירופאית בתאימות הדין המקומי. עיבוד מידע אישי רגיש מותר בהתקיים אחד מהבסיסים הלגיטימיים המנויים בחוק ובניהם הסמכה מפורשת בחוק, בחוק, בהיקף הנחוץ לרשות ממשלתית לבצע את חובותיה החוקיות ובלבד שננקטים אמצעי הזהירות והאבטחה המתאימים לפני העיבוד. עיבוד מידע אישי שאינו רגיש על ידי רשות ממשלתית מותר גם כאשר הדבר נחוץ בשם אינטרס הציבור, או למניעת פגיעה משמעותית בזכויות ובחירויות של צדדים שלישיים.	מאגר מידע משולב של מחלקות ההגירה והבריאות שכל בסיסו נקבעו הוראות בידוד. מעקב אחרי חייבי הבידוד לפי איכון סלולרי שהעובר לממשל ע"י חברות התקשורת.	שגרת החיים למי שאינו חולה או מחויב בבידוד נמשכה כרגיל.
דרום קוריאה - מדורגת 93 במדד החירות הגלובלי	חקיקה נרחבת לטיפול במצבי חירום הנגרמים עקב התפרצות מגפות המגדירה את ה-KCDC כרשות האחראית לטיפול במשבר. שיטות המעקב ייקבעו בצו נשיאותי בהתאם למחלה המידבקת הרלוונטית. חובת סודיות על מידע אישי על חולה או מי שנמצא בבידוד.	חוק הגנת פרטיות מתקדם ברוח ה-GDPR כחלק מניסיון לקבל הכרה אירופאית בתאימות הדין המקומי. בנוסף, חוק ייעודי לשימוש בנתוני מיקום בין השאר ע"י רשות חירום או משטרה כאשר הדבר דרוש על מנת להזהיר את נושאי המידע מסכנה הצפויה לבריאותם.	הצלבת נתונים על תנועות חולה מאומת לפי איכון סלולרי, נתוני אשראי, מצלמות מעקב במרחב הציבורי, מידע ממחלקת ההגירה ומחברות תעופה. פרסום לציבור של היסטוריית התנועה ללא שם ומשלוח הודעות SMS למי שלפי הנתונים שהוצלבו שהם בקרבתו. מעקב אחר מי שנדרש להיות בבידוד על ידי שיחת טלפון דו-יומית או באפליקציה שהורדתה וולונטרית	הגבלות על הכניסה למדינה, עידוד עבודה מהבית וריחוק חברתי, סגירת בתי ספר, איסור התקהלויות. לא הוטל סגר מוחלט על האוכלוסייה.

הגבלת הכניסה למדינה, עידוד ריחוק חברתי, עידוד עבודה מהבית ואיסור התקהלויות לבני 65 ומעלה.	החקירה האפידמיולוגית מבוצעת בסיוע חוקרי משטרה ומבוססת על תחקור החולה ובחינת נתונים מאמצעי התחבורה במדינה, בעיקר ממצלמות המעקב במרחב הציבורי. בנוסף, אפליקציה ייעודית למעקב אחר נתוני מיקום של כל המשתמשים, המרחק ביניהם ומשך פגישתם.	חקיקת פרטיות בסיסית. אינה עובדת בדרישות ה-GDPR. עיבוד מידע אישי מותר, בין השאר, בהסכמה, מכוח חוק, או לשם הגנה על אינטרס לאומי.	חקיקה נרחבת לטיפול במצבי חירום הנגרמים עקב התפרצות מגפות. החוק מעניק לראש שירותי הבריאות במדינה סמכויות נרחבות לבצע מעקב למטרות בריאות הציבור, לרבות חקירה אפידמיולוגית.	סינגפור - מדורגת 50 במדד החירות הגלובלי
סגר מוחלט החל מה-10 במרץ, 2020.	המעקב אחר חולים, מבודדים או הפרת הוראות הסגר נעשה לפי דיווחים מאזרחים מודאגים, באמצעות פטרולים של המשטרה או לפי מידע המתקבל מאיכון סלולרי באופן מותמם ואגרטיבי.	איסוף המידע מותר אך חייב להיעשות בהתאם לכללי ה-GDPR. בסיום מצב החירום יש למחוק את המידע האישי שנשמר	צו חירום המעניק מסגרת משפטית מיוחדת לאיסוף ושיתוף מידע אישי לתקופת מצב החירום	איטליה - מדורגת 89 במדד החירות הגלובלי
סגר חלקי. במחוזות מסוימים מוטל סגר מלא. יתכן ובקרוב יוטל סגר מלא.	אכיפת הוראות הסגר רק באמצעות קבלת נתוני איכון סלולרי באופן מותמם ואגרטיבי.	תואמת את ה-GDPR. לפי נציבות הפרטיות. גישה מטעם השלטון לנתוני מיקום של הטלפון הסלולרי של חולה או מבודד היא בעייתית.	חקיקה נרחבת לטיפול במצבי חירום הנגרמים עקב התפרצות מגפות. החוק מתיר לעיין בדברי דואר ובמסרים כתובים הממוענים לאדם המצוי בבידוד ובלבד שעיבוד המידע האישי נחוץ להגשמת מטרת החוק.	גרמניה - מדורגת 94 במדד החירות הגלובלי.
סגר מלא ומחמיר, ללא אפשרות לצאת מהבית בחלק מהמחוזות, למשך שבועות ארוכים.	מערכת מעקב חודרנית המבוססת על אפליקציה ייעודית שהורדתה מנדטורית המספקת נתוני איכון סלולרי ומידע בריאותי המוזן על ידי המשתמש, מצלמות רחוב וטכנולוגיות זיהוי פנים. עובדי ממשלה מוצבים במקומות מרכזיים וסורקים את נתוניו של המשתמש מהאפליקציה. הנתונים מועברים לרשויות האכיפה.			סין - מדורגת 10 במדד החירות הגלובלי

הערות שוליים

תגיות:

נגיף הקורונה, זכויות אדם, פרטיות, בריאות, התוכנית לדמוקרטיה בעידן המידע, המרכז לערכים ולמוסדות דמוקרטיים

